

Huvudman

Botkyrka kommun
utbildning@botkyrka.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Grindtorpsskolan i Botkyrka kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 13 juni 2023

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Botkyrka kommun att senast den **måndag den 13 januari 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande utredning av särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Botkyrka kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Botkyrka kommun ska vidta följande åtgärder

Utreda elevers behov av särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit under perioden den 15 augusti 2024 – 15 december 2025 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i

samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 13 januari 2025. (3 kap. 7 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser tillgång på elevhälsa, anmälan till rektor om behov av särskilt stöd samt åtgärdsprogram.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:2078) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen genomför sedan våren 2022 en tillsyn av Grindtorpsskolan i Botkyrka kommun. Vid tillsynen framgick att lärare anmält elever de befarat vara i behov av särskilt stöd men att utredningar inte skyndsamt startats. Vidare framgick att utredningarna i flera fall blev utdragna, att återkoppling från elevhälsan uteblivit och att beslut om åtgärdsprogram dröjt, i något fall ett läsår från anmälan till beslut. Vidare uppgav lärare att det fanns åtskilliga elever i behov av särskilt stöd som inte fick detta. Vid tidpunkten för Skolinspektionens första besök, mars 2022, hade Grindtorpsskolan dock nyligen påbörjat ett arbete avseende processen kring extra anpassningar och särskilt stöd och Skolinspektionen kunde av denna anledning inte bedöma skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd och avskrev därför ärendet i denna del. Vid en uppföljning våren 2023 kontrollerade Skolinspektionen om verksamheten vid Grindtorpsskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet samt elevhälsan.

Skolinspektionen beslutade den 13 juni 2023 att förelägga Botkyrka kommun att senast den 8 januari 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande att starta utredning om särskilt stöd samt att ge stöd i enlighet med beslutat åtgärdsprogram. Vidare tilldelade Skolinspektionen Botkyrka kommun en anmärkning rörande tillgång till elevhälsa.

Botkyrka kommun har den 12 januari 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen.

Skolinspektionen har vid ett uppföljande besök den 8 och 9 februari 2024 genomfört intervjuer med rektorn, lärare och personal i elevhälsan. Som en del av tillsynen har även åtgärdsprogram och skriftlig dokumentation granskats. Skolinspektionen har även den 4 och 7 juni 2024 genomfört intervjuer med rektorn, lärare och specialpedagoger. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Botkyrka kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Utreda elevers behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen beslutade den 13 juni 2023 att förelägga huvudmannen att rektorn ska starta en utredning för varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn samt att rektorn skulle dokumentera hur många sådana utredningar som startats från den 13 juni 2023 till och med den 8 januari 2024.

Huvudmannen har den 12 januari 2024 inkommit med en redovisning av vilka elever som anmälts till rektor mellan den 13 juni 2023 och 8 januari 2024. Det handlar om elever som lärare har ansett vara i behov av särskilt stöd. Rektorn uppger i intervju att lärarna, förutom att anmäla elever de befärar inte kommer att uppnå de betygsriterier eller kriterier för bedömning som lägst ska uppnås, anmäler även elever utifrån oro för frånvaro, social problematik eller annat. Rektorn säger att elevhälsan fattar beslut om en pedagogisk kartläggning ska göras och att det därefter kan bli en utredning om särskilt stöd. Rektorn uppger att anmälningarna lärarna gör är olika utförda och elevhälsan kan då besluta att mer eller andra extra anpassningar är det som ska sättas in istället för särskilt stöd. Lärare uppger i intervjuer att de i anmälan kan markera vad oron handlar om genom olika knappar i det digitala anmälningssystemet. Lärare uppger att de är medvetna om när de ska anmäla en elev till rektorn.

I huvudmannens skriftliga redovisning som inkom den 12 januari 2024 finns 96 elevnamn. För 82 av eleverna är det otydligt vad som skett efter att en anmälan om behov av särskilt stöd gjorts och Skolinspektionen har därför ytterligare en gång efterfrågat om en utredning är gjord för dessa elever. Rektorn svarar i inkommen komplettering den 16 februari 2024 att för 35 av de 82 eleverna har det inte startats någon utredning om särskilt stöd.

Skolinspektionen har inför intervjuer den 4 och 7 juni 2024 begärt in en lista över de elever som anmälts av lärarna under innevarande termin utifrån att lärarna befarat att eleverna inte skulle uppfylla de betygskriterier, eller kriterier för bedömning de minst ska uppfylla.

I intervjuer med rektorn, specialpedagoger och lärare den 4 och 7 juni 2024 framkommer att av de elever som anmälts vara i behov av särskilt stöd under höstterminen 2023 och vårterminen 2024 kvarstår att utreda 10 elever. Två av dessa elever är anmälda till rektorn i september 2023. En är anmäld i oktober 2023. Två är anmälda i november 2023 och fem är anmälda i december 2023. Specialpedagogerna uppger i intervju i juni 2024 att rektor för dessa 10 elever fattat beslut om att en utredning om särskilt stöd ska startas men ingen av dessa utredningar är igångsatta.

Av intervjuer med lärare och specialpedagoger framgår att en orsak till att det tar tid innan utredningar om särskilt stöd initieras, och även genomförs, är att elevhälsan behöver prioritera. Specialpedagogerna uppger att de behöver prioritera elever utifrån ålder. Exempelvis har utredningar för elever i årskurs 7 fått vänta till förmån för elever i årskurs 8 och 9. Lärare uppger i intervju att denna prioritering handlar om att först utreda de elever som är utåtagerande och som stör ordningen i klassrummen. Enligt rektorn handlar prioriteringen om att de elever där socialtjänsten är involverade behöver prioriteras samt de elever där skolan ansöker om en placering i en kommungemensam särskild undervisningsgrupp (KÖSU).

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens har att ta ställning till om Botkyrka kommun har följt tidigare föreläggande och om påtalade brister avseende att utreda elevers behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt finns brister i verksamheten när det gäller att utreda elevers behov av särskilt stöd och då särskilt gällande skyldigheten att starta utredningar för de elever som anmäls till rektor.

En rektor, eller den som uppgiften är delegerad till, är alltid skyldig att starta en utredning efter att denne har mottagit en anmälan om särskilt stöd. Enligt Skolinspektionen föreligger det mot denna bakgrund fortfarande brister i utredningsskyldigheten. Om en elevs behov inte utreds alls, eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven helt eller i vart fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven har rätt till, vilket försvårar elevens förutsättningar att nå målen med utbildningen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Botkyrka kommuns verksamhet vid Grindtorpsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Botkyrka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterad brist

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen beslutade den 13 juni 2023 att tilldela huvudmannen en anmärkning avseende skolans tillgång till elevhälsa eftersom det då saknades psykolog i skolans elevhälsoteam och skolan då endast hade tillgång till en konsult som kunde bistå vid utredningar.

Av intervju med elevhälsan framgår att skolan sedan augusti 2023 har en skolpsykolog anställd. Under höstterminen 2023 arbetade skolpsykologen 40 procent på skolan men har sedan februari 2024 en tjänst på 50 procent.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång

till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare. (2 kap. 25 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan om behov av särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen beslutade den 13 juni 2023 att förelägga huvudmannen att se till att vid minst ett tillfälle före den 8 januari 2024 informera samtlig skolpersonal om skollagens bestämmelser om särskilt stöd, skyldigheten att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av en utredning om särskilt stöd och hur anmälningsförfarandet går till. Huvudmannen skulle dokumentera skriftligt när och hur informationen förmedlats.

Av huvudmannens skriftliga redovisning framgår att information till skolpersonalen om skyldigheten att anmäla elevers eventuella behov av särskilt stöd har getts vid två tillfällen, vid terminsstart i augusti 2023 samt på en arbetsplatsträff den 28 november 2023. Lärare har i intervjuer uppgett att de därefter vet när och på vilket sätt de ska anmäla att en elev som kan vara i behov av särskilt stöd.

Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn samt av dokumentstudier framgår att lärarna anmäler till rektorn när de befarar att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Lärare uppger i intervju att rutinen att anmäla är väl fungerande och att anmälan görs genom elevhälsans funktionsbrevlåda.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 3 kap. 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen beslutade den 13 juni 2023 att förelägga huvudmannen att se till att särskilt stöd ges i enlighet med elevers beslutade åtgärdsprogram. Huvudmannen skulle inkomma med en redovisning där det framgick vilka beslutade åtgärdsprogram som varit pågående mellan den 13 juni 2023 och den 8 januari 2024.

Av Skolinspektionens granskning av de åtgärdsprogram som upprättats mellan den 13 juni 2023 och 16 januari 2024 samt av intervjuer med lärare och elevhälsa framkommer inte annat än att eleverna ges det stöd som åtgärdsprogrammen beskriver.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår inte att Botkyrka kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att se till att elever ges det stöd som beslutats i åtgärdsprogram. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av utredaren Erik Almqvist.

Utredaren Terese Westin har varit föredragande i ärendet